

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Lekcja: Gdzie obradowali wrocławscy rajcy? Historia samorządu miejskiego

- Materiały rozszerzające wiadomości z podstawy programowej:
Organy władzy publicznej
- Muzeum, do którego nawiązuje materiał: Stary Ratusz (Muzeum Sztuki Mieszkańskiej)
- Tekst wprowadzający przeczytasz w 2 minuty. Zadania rozwiązesz w 20 minut.
- Słowa kluczowe: samorząd, ratusz, lokacja

Informacje dla nauczyciela i uczniów:

Powstawanie samorządów (Rady Miejskiej) związane było z lokacją miast (założeniem lub przekształceniem istniejącego grodu w miasto). Książęta oddawali część swojej władzy mieszczanom, pozwalając im się „samym rządzić” - stąd samorząd.

We Wrocławiu samorząd został powołany w wyniku lokacji z 1261 roku. Radni (dawniej: rajcy) zbierali się pierwotnie w prywatnym mieszkaniu i kamienicy przy Rynku. Właściwą salę obrad (odpowiednik dzisiejszej Sali Sesyjnej) - **Izbę Rady** zbudowano dopiero w XIV w. Przylegała ona narożnikiem do istniejącej od kilkudziesięciu lat Hali Mieszkańskiej - miejsca handlu i rozrywki. Z czasem przestrzeń między Halą Mieszkańską, a Izbą Rady zostały wypełnione innymi budynkami, które wszystkie razem złożyły się na kształt **Ratusza**.

W Izbie Rady rajcy obradowali przez blisko 600 lat. Przy stole zasiadali radni (przez większość stuleci w liczbie 8), na ławach pod oknami ławnicy starsi (4), na ławach przy sąsiedniej ścianie ławnicy młodszy (7). Towarzyszyli im: pisarz miejski i dwaj syndycy.

Radni pełnili swój urząd honorowo. Nie dostawali wynagrodzenia, ale ponieważ

dobrobyt miasta był związany z ich własną działalnością rzemieślniczą lub kupiecką - pełnili swoje obowiązki jak najlepiej. Radnym mógł zostać jedynie mężczyzna, bez nałogów, pochodzący z prawego łóża. **Kadencja** Rady Miejskiej trwała rok, a nowych radnych wybierano w Środę Popielcową.

Wybrane sale w Ratuszu: **Izba Rady** - miejsce obrad i podejmowania najważniejszych decyzji; **Kancelaria** - miejsce pracy pisarza miejskiego, **Kaplica Rady** - miejsce odbywania się mszy przed każdym posiedzeniem samorządu, po okresie reformacji przekształcone w świecką Salę Książęcą; **Skarbiec** - miejsce przechowywania podatków i dokumentów; **Sala Wielka** - reprezentacyjne miejsce, w którym patrycjusze podejmowali ważnych gości i organizowali wystawne uroczystości.

Rada Miejska działała do 1741 r. Po zdobyciu Wrocławia przez Fryderyka II Pruskiego została przekształcona w magistrat będący jedynie władzą wykonawczą. Samorząd został przywrócony (w zmienionej formie) w 1809 r., z czasem wybudowano nowy gmach zwany dziś Nowym Ratuszem, w którym odbywały się obrady, a Stary Ratusz stopniowo przekształcano w

muzeum. Samorząd został radykalnie zreorganizowany ponownie w czasach nazistowskich, po II wojnie światowej

zlikwidowany. Przywrócenie samorządu miejskiego nastąpiło w 1990 r.

Zadania dla uczniów:

1. Sprawdź czy wiesz gdzie stoi wrocławski Ratusz. Zlokalizuj Stary Ratusz i Nowy Ratusz przy użyciu Google Maps.
2. Wiesz już, że samorząd podejmował decyzje związane z funkcjonowaniem Wrocławia. Przypomnij sobie co pamiętasz z lekcji o historii średniowiecza i czasów nowożytnych i zastanów się o czym radni mogli obradować.
3. Przyjrzyj się fotografii Izby Rady. Zaznacz w dowolnym programie graficznym którym miejscu zasiadali radni, a w którym ławnicy.

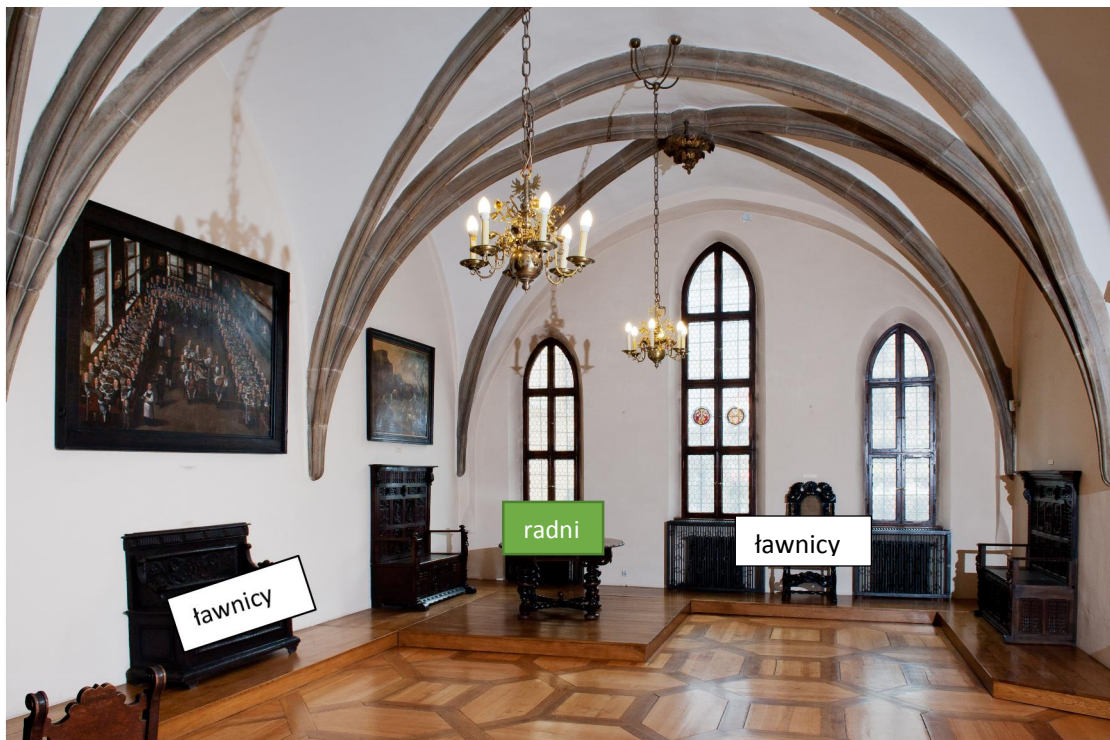
4. To obraz z 1668 przedstawiający wrocławski samorząd. Radni, ławnicy, pisarz i syndycy ubrani są w formalny strój: w czarne togi, białe koszule i kołnierze. Porównaj ten strój z współczesnym formalnym ubiorem.

5. Przyjrzyj się portretowi jeszcze raz. Zgadnij w jakiej sali siedzą zgromadzeni radni.

Odpowiedzi dla nauczyciela:

1. Oba budynki stoją na Rynku.
2. Podejmowane tematy to np. porządek w mieście, czas otwarcia bram miejskich, wysokość podatków, prawa i obowiązki mieszczan, planowanie zabudowy.
- 3.

4. Porównanie z marynarką, garniturem, koszulą i krawatem.
5. Izba Rady (ta sama, która jest na poprzednim zdjęciu, można poznać po podłodze i oknach).